

Panel: Müzemi İstiyorum

26 Nisan 2014

Yusuf Taktak: Bizler Görsel Sanatlar Platformu olarak ilk defa panel düzenliyoruz. Bizim için çok heyecan verici ve özel bir toplantı. Görsel Sanatlar Derneği biliyorsunuz 12 Eylül'de kapatılan bir dernekti. 12 Eylül öncesinde etkin bir oluşumdu. Toplumsal hareketlere katılan aynı zamanda 1 Mayıs'ta da etkin olan bir örgüttü. 12 Eylül'de diğer örgütlerle birlikte kapatıldı. Ancak geçen mayıs ayında görsel sanatlar alanından genç arkadaşlar Görsel Sanatlar Derneği'ni de düşünerek bir araya gelmeye karar vermişler. Ufak bir değişiklik yaparak İstanbul Görsel Sanatlar Derneği demişler. Tam o sırada gezi olayları başlamıştı. Diğer yandan, Vasıf Kortun duvar resminden korkuyorlar diye bir sergi yapmıştı. Olaylar böyle arka arkaya gelmişti. Bende eski görsel sanatlar derneği üyesi olarak yanlarına katılmış oldum. Dernek olmaktan vaz geçerek derneğin bürokratik işlerinden kurtulmayı başardık. Dernek olduğunuz zaman her yaptığınızın hesabını vermek zorunda kalıyorsunuz. Platform daha militanca ve özgürce bir oluşum diye düşündük. Ağır ağır benim atölyemde sanatla , sanatçılarla, sanatçıların haklarıyla ve özgürlükleriyle ilgili her türlü şeyi gündeme getirmek istiyoruz. Bizimle ilgili çok şeyler duyacaksınız lütfen bizi destekleyin. Umarım bizimle beraber müzemi istiyorum sloganıyla birlikte oluruz. Geldiğiniz için teşekkür ederim.

Burcu Pelvanoğlu: İstanbul Resim Heykel müzesinin sorunlarını konuşmak için buradayız. Aramızda Yusuf Taktak, Ayşe Köksal ve Rahmi Aksungur var. Küçük bir giriş yapmak istiyorum. Tanık olduğum dönemden başlayarak. Müze uzun yıllar atıl bir alandı. En azından benim öğrenciliğimde öyleydi. Öğrencilik yıllarımda soy adını hatırlayamadığım bir müze müdürü vardı. Nejat Albay, Albay'dı gerçekten Eski rektörlerden birinin yanında askerlik yaptığı için müze müdürlüğü ile ödüllendirilmişti. Bize müzecilik dersleri veriyordu. Hiç de adlandıramıyorduk. 2002 yılında Semra Germaner, (Bölüm Başkanı) müzenin plastik sanatlar araştırma merkezi vardı. Oraya müdür olarak atandı. Müzenin korkunç halini nasıl düzeltebiliriz diye düşünmeye başladığımızda müzenin dijital envanterini yapmaya başladık. Müzenin araştırma merkezi olması lazım değil araştırma merkezinin müzesiydi müzemiz. Her

şey karman çorman haldeydi. İki yıl burada çalıştık. Dijitalleşme çalışmalarını yaptık resim heykel depolarını adam ettik. Sağa sola atılan desenleri çekmecelerine koyduk. O dönemde kapanan bankalar vardı. Devlet kurumu olduğu için oradaki personeli atamıyorlardı. Devlet memurluğundan atamadıkları personeli müzeye gönderdiler. Böyle ayniyat memurları geldi. Bir bakıma sürgün yeri gibiydi. Nejat Albay'dan sonra müze müdürleri de öyleydi. Cihat Aral, Cüneyt Bey'in öncesinde müze müdürü oldu. Yazgıyı Ferit Özşen değiştirdi. 2006 gibi. Basını davet etti bütçe bulmak için çok uğraştı. Devlet erkanını çağırdı. En sonunda Abdüllatif Şener'i davet etti ve 8 trilyonluk bir bütçe çıktı. Bu bütçe okula aktarıldı. Bu bütçenin ayniyattan Milli Saraylar'a gitmesi lazım. Milli Saraylar restorasyonu başlattı. 2009'da müzenin ilk kuruluşundaki serginin aynısını açtık. Adı serginin sergisiydi. Serginin Sergisinden sonra restorasyon giderek yavaşlamaya başladı. Bu arada şu da düşünülüyordu. Müzenin 12000 eserlik koleksiyonu var bina bize yetmiyordu. Çok küçük bir bölümünü sergileyebiliyorduk. Koleksiyonun bir kısmını veliaht dairesinde sergileyelim gerisini de yeni bir binada sergileyelim. Yeni bina arayışı çok eskiden olan bir şey . Hatırladığım yerler Tophane Taşmektep, Sultanahmet Adliye. Biz o zaman şunu anlamamız lazım. Restorasyon bahaneymiş bizi oradan def etmek için yapıyorlarmış. Kısaca tabloyu önünüze koymak istedim. Müzede kapalı olma, toplumla buluşamama algısı oldu. Ayşe'ye sözü vermek istiyorum o bu konu da doktora tezi yazdı.

Ayşe Köksal: Atıl dedin ya özellikle 90 sonrası dönem bir atıllık olmuş olabilir fakat şöyle bir şey; müze 1937'de kuruluyor Halil Dikmen o dönemde müdür. 1937-1939 dönemi duyulmuştur . Maya galerisi o dönemdeki Paris havası esen enfes bir galeridir . Aynı şekilde Resim Heykel Müzesi'nin ilk kurulduğu dönemde aynı şekildedir. Koleksiyon kısmına çok girmeyeceğim ama iki noktada İstanbul Modern'e çok benzeşiyor. Atatürk diyor ki Dolmabahçe'de ikinci tarih kongresi düzenlenecek alelacele kurun. Sanatçılar akademide çok uğraşıyorlar ve eşi Latife hanım'a gidiyorlar. Latife hanım'ı ikna edip Atatürk'e söylemesini rica ediyorlar ve alelacele kuruyorlar. İstanbul Modern'in Avrupa Birliği'ne yetişmesi gibi benzeşiyorlar. O dönemde Burhan Toprak Akademi müdürü.İlginç bir müzecilik anlayışı var. Uluslar arası bir müze olmalıyız. Yabancı sanatçılardan eserler almaya başlamalı. Halil Edhem'in kopyaları bize yetmez. Önce çağdaş almaya başlayalım. Sonra klasiğe de geçeriz. Çağdaş daha ucuz. Böyle bir mantık var. Osmanlı yeteri kadar geriye gitmiyor bunu da geliştirmemiz lazım.Halil Dikmen'in eklediği bir şey ise biz Türk el sanatlarını da katmalıyız ki müzenin içinde Türkiye sanatını oluşturalım. Bunun dışında müzecilik anlamında Halil Dikmen, julian akademiye gitmiş bu konu da Deniz Artun'un iyi bir çalışması var.Kullandığı bir terim var Ressam komple diye. Sadece ressam olarak değil iyi bir müze yöneticisi olarak da lider bir havası var. Akademi'de onu destekliyor. Öğrencileri de gönderiyor. Devrim Erbil, hayatımı müzedeki eğitim değiştirdi diyor. Biz önce atölyeye sonra müzeye giderdik. Yazarlar gelir, felsefe konuşmaları yapılır. Akademi o zaman daha hareketli bir yer. Semra hanım anlatır. Çok farklı der. Azizim sen yeni bir Türkiye yaratıyorsun diye bir söz söylenmiş.Sanırım o Türkiye bugünün sıfatıyla söylenmiş yeni Türkiye değildir herhalde. Halk açısından bakacak olursak halk gidiyor mu diye bir takım belgeler var. Dikmen diyor ki 500-600 kişilik çocuk grubu geliyor. Bizim çocukluğumuzda da götürürlerdi nefret ederdik .

Diyor ki belgede 15-25 kişilik gruplara rehber koyduk. 1937'de oluyor bu. Louvre'da Metropolitan'da uygulanan rehber yöntemini öneriyor. Ayrıca izleyici sayısında artış var. Vestiyer ayarlanmalı diye yazı yazılıyor. Bir de paspas kullanılmaktan aşıldı yeni paspas isteniyor. Bu belgelerde anlıyoruz ki müzenin geleni gidene çok. Böyle giderken 1939'da müze kapanıyor. 1951'e kadar kapalı kalıyor. Kapanmasının nedeni II. Dünya savaşı çıkıyor. Diyorlar ki hem müze tehlikede hem de bütçe yok. Savaşa para ayırıyoruz. Aslında Avrupa'da da aynı şeyler oluyor ama farklı yöntemler bulunuyor. Şunu düşünüyorum ben hep 2 yaşında bir çocuk doğmuş tam bir şeyler yapıyor Arkeoloji müzesi var ama bir anda müze kapalı hale geliyor. 11 yıl az değil. Ben bunu düşündüğümde aklıma şu geliyor. Ben Yüksek Lisans tezimi yaparken Hollanda'daydım Rijks Müzesi vardır. Sarayın içinde kurulu olduğu için yeni bir renovasyona gideceklerdi 5 sene bir kapatma düşünüyorlardı. Yana yakıla biz 5 sene nasıl kapalı kalırız. Biz bir nesil kaybedemeyiz diye düşünüyorlardı. Bizde ise 11 sene kapalı kaldı. 1951'de açıldığında bambaşka bir kültür politikasına uyanıyordu. Demokrat Parti vs. Ölü doğmak değil ama damar kopukluğu yaşıyordu. Bundan sonra bu müze canlanamaz mıydı? Müthiş bir koleksiyon var. Koleksiyon alımı devam ediyor. Temelde 3 sorun görüyorum. Bu sorun mu tam bilemiyorum bizim modernleşmemizin bir sorunu mu? 1. Burcu'nun anlattığı statü belirsizliği hep kullanılan bir laf var. Müze var ile yok arasında. Sanat müzemiz yok diyemezsiniz deseydik bugün burada İstanbul Modern'i konuşuyor olurduk. Var da diyemiyorsun çünkü kanunen de böyle. Benim bildiğim 2003'e kadar müze yok sayılıyor. Hiçbir yönetmelik yok. 1937'de bir belge var. O da şunu söylüyor. Veliht dairesinde müze açılması için Akademi'ye yetki verilmiştir. Burcu'nun bahsettiği sürgün yeri olması bundan kaynaklı. Her şey akademi üzerinden yürüyor bütçesi yok. Sanat müzesi yaşaması lazım değil mi? Önce Akademi'ye dil dökülüyor. Akademi ile uyumlu gitmiyor her zaman işler. Akademi başka bir yazı geliyor. Oradan bir yazı geliyor. Bir sergi açacaksınız Yusuf Bey daha iyi anlatır. Para meselesi var. Personel ise müzeye uygun bir personel gelmesi lazım. Müdürün sürgün olmasının en büyük nedeni müdüre ayrı para verilemiyor. Müdürdən ne bekleniyor? Resim dersi ver. Heykel dersi ver. Aktif bir ressamın sergini aç yarım günde gel müzeyi yönet. Buna rağmen Akademi kendi nevi şahsına münhasır, özel insanları atıyor ki buna şans mı diyelim bilinçli bir tercih mi diyelim. Statüsüzlük ciddi bir problem. İkincisi Veliht dairesinde olması. Veliht Dairesi uygun değildir anlamında söylemiyorum. Birçok müze sarayda kuruluyor. Bunun arkasında bilinen ulus devlet ideolojisi var. Louvre modeli benimseniyor. Deniz kenarında, nem alıyor, ışık problemi var. Müzeye uygun restorasyonla bu iş çok rahat çözülebilir. Her şey yapılabilir. Ne saraylar müzeye döndürüldü. Atatürk zamanında aceleyle yapıldı. Restorasyon yerine tamirat yapıldı. Senin söylediğin Abdülatif Şener var ya bu bir döngü. 1939'dan Halil Dikmen'den itibaren veliaht dairesi döngüsü içine giriyor. Bir devlet görevlisi geliyor müzeye müzenin hali çok kötü diyerek hep bir bütçe çıkarılsın. Celal Bayar, Aydın Menderes, Kenan Evren gelmiş. Gelip üzüldü gidiyorlar bir bütçe çıkartıyor. Bunun sonucunda ne olmuş? Bazen tadilat oluyor bazen müzeyi başka yere götürme düşüncesi doğuyor. Ben müzeden çıkmama halini yer bulunamamasından çok Akademi'nin çıkmak istememesine bağlıyorum. Senin söylediğin gibi biz buradan çıkarsak yanarız düşüncesi var. Bir de şöyle bir çelişki var. Müze, Türkiye'nin tek modern sanat müzesi. Koleksiyon ona göre büyüyor. Bu müzenin içinden on tane müze çıkar. Kaç tane

Yurt Galerisi çıktı. Tomur hanım koleksiyonu detaylı anlatır. Onun dışında İstanbul Modern ilk açılışını bu müzenin koleksiyonu ile yaptı. Müze, Türkiye'nin ilk sanat müzesi ama üniversite'nin Enstitü'sü muamelesi görüyor. Bu müthiş bir çelişki doğuruyor. Veliht dairesi mevzusu da sürekli ilerliyor ve bir türlü çözülüyor. Mimariyi falan yeniden konuşup çıkmalı mıydı? Bence hala çıkmamalıydı. Bunun en önemli nedeni veliaht dairesi artık veliaht dairesi değil Osmanlı zamanındaydı. Louvre'a baktığınız zaman modernleşmeyi düşündükleri zaman saraydan çıkmıyorlar bir piramit yapıyorlar. Üçüncü ayağı ise müze bir şekilde kamusal olamadı. Kamusal derken devleti kastetmiyorum kamu tarafından benimsenmediğini söylüyorum. Bu işin bir halk tarafı var. Bir de beni şaşırtan sanatçı tarafı var. Sanatçı d benimseyemedi. Bunu nerden çıkardın diyeceksiniz. Çok ünlü bir anekdot vardır. Hüseyin Gezer çatı aktığı zaman şemsiyeyi alır. Şemsiye ile basına müzeyi gezdirir. Bakın tavanımız akıyor diye ve kapatma kararı aldırır. Yangın tehlikesi var diye. Abdi İpekçi'ye gezdirir. Kapatma kararı alınınca kimsenin sesi çıkmaz. Halktan yana umudum yok ama sanatçılardan da beklediği ilgiyi göremez. Veliht dairesi olayında da aynı şey oldu. Kimse çıkıp ta bir şey demedi. Santral İstanbul kapanınca ortalık birbirine girdi. Orada bir takım farklılıklar var. Bu senin müzen. Birçok sanatçı Akademi mezunu. Ben bunu akademiyle olan aşk nefret ilişkisine bağlıyorum. Akademi bir otorite ve sanat eğitimi yönetiyor. Babaya duyulan otoriteye karşı duyulan bir nefretle alakalı diye düşünüyorum. Müze bir taraftan sanatçıya dokunmuş, bir ilişki kurulmuş. Nurullah Berk dönemine atıl denir ama Türkiye'nin kapalı gişe sergisi yapılmış. 20. yy sanat sergisi yapıldığında resim heykel müzesi tavaf edilmiş. Hüseyin Gezer zamanında Henry Moore en avangard diyeceğimiz zaman yurt dışından sergiler geliyor. Devrim Erbil zamanında bir Rönesans yaşanıyor. O döneme kadar yapılmayan öyle bir şey yapılıyor ki Ordu, Akademi, Belediye, Özel Sektör bir araya geliyor. Acayip bir açılışla sanatçıları da bir araya getiriyor. 1977'de kapanıştan sonra. Tomur Hanım'ın bana verdiği anketler var. Müzede ne görmek istersiniz diye. Şöyle yapılsın böyle yapılsın diyen var. Sonrasında Resim heykel Müzesi derneği var. Şu an hiçbir müze halen yapabilmiş değil. Dernek, kurslar yapıyor; maddi olanak sağlıyor. 90'a kadar müthiş canlı, Bienal ile ilişki kuruluyor. 1990'dan sonra YÖK ile de alakası var. Bunu daha çok sizin anlatmanız lazım. YÖK ile beraber Akademi'nin değişmesiyle alakası var. Bunlar oluyor evet ama bir taraftan görsel sanatlar platformu kuruluyor ve ben Resim Heykel Müzemi geri istiyorum diyor. Bu beni çok umutlandıran bir şey. Türkiye'de ilk defa kamusal bir müze görünümüne gelebilir Resim Heykel Müzesi. Şu anda var olan piyasanın içinde kelaynak gibi duran bir kurum var. Kurulursa burada kurulur. Akademi'de dışlıyor ; paylaşmıyor. Kapalı. Bazı insanlarda bu müzeyi kendi müzesi yapmak istiyor. Bu da sürekli eleştirerek öneri getirilmeden yapılmaz. Bir platform gerçekten. Gerçek bir kamusal müze bu dönemde doğabilir. Bu platformu çok önemsiyorum. İnşallah devamı gelir diye düşünüyorum.

Burcu Pelvanoğlu: Ayşe, buraya geldiğin için çok teşekkür ediyoruz. Çok iyi noktalara değindin. Bir şeffaflık sorunumuz var. Ben üniversitenin mensubu olarak açılış sergisinin davetiyesini falan görmedim. Tesadüfen birisinden öğrendim. 1980'den sonra YÖK'ün gelişimi birlikte 1990'lardan itibaren müzeye nerdeyse canını veren, müzeyi namusu belleyen rektörümüz Rahmi Aksungur oldu. Şimdi Rahmi Bey'e sözü verelim.

Rahmi Aksungur: Değerli arkadaşlar burada gördüğünüz gibi bir avuç insan . Burada bir avuç insan olmamız konunun kamuoyuna denk gelen etkisinin bir karşılığı niteliğinde.Göreve geldiğim zaman birçok şeyin yazılı olmadığını fark ettim. Bunun üzerine bir inceleme başlattım. Neden müze atıl. Senelerce müzede bir atıllık söz konusuydu. Dekan olduğum zaman Semra Hoca'dan müzenin benden önceki rektörlüğü tarafından yönetmeliği çıkarılmıştı.Önceki rektörümüz sanat alanından olmamasına rağmen bizim ısrarlarımızla Cengiz Akıncı'dan rica ettik. Türkiye'de ilk defa bir müzenin yönetmeliği çıktı. Daha sonra birçok müze ve kültür bakanlığı bunu örnek aldı. Cengiz Bey'e de teşekkür ederiz. Abdüllatif Şener geldiğinde müzenin durumu anlatıldı iyi bir bütçe çıktı. Daha öncesini size anlatayım. Ben büyük bir araştırma yaptım. Bir müze bu kadar süre atıl kalabilir mi? Nasıl oluyor bu işler. Sosyal bir tepki yok. Yaptığım araştırmalar sonucunda ben şunu fark ettim. Atatürk'ün ölümünden sonra milli saraylar denen bir yapılaşma var. Bu yapılaşma Osmanlı'dan beri var. Köklü bir yapılaşma, köklü bir bürokrasi. Öyle ki Dolmabahçe sarayı kurulurken buranın idari bürokrasisi de kurulmuş. Hatta yurt dışında olduğu gibi kendi restorasyon atölyeleri de var. O gün açılırken 50 sene sonra gerekebilir diye o gün alınan keresteler bile var. Aslında kuruluşunda yapılması gerekeni yapmışlar. Bir idari bürokrasisi var. Son derece muhafazakar ve kendi içinde disiplinli fakat Atatürk'ün eliyle kurulan bu müze bu sarayın parçasını kopardı. Bunu pek kabul edemiyorlar. Kuşaklar boyu devrediyorlar. Meclis Başkanı milli sarayların başı. Meclis başkanları geçici kişiler. Üç sene sonra yerine yenisi geliyor. Bütün sistemi bürokratlardan öğreniyorlar.Her gelen meclis başkanına buranın sarayın bir parçası olduğunu ve iade edilmesi gerektiğini empoze ediyorlar. Bunun bir yolu var. O bina çökerse otomatikman milli saraylar alabilir. Bu binanın bakım ve restorasyonunu devlet milli saraylara vermiş. Burada işin ince tarafı başlıyor. Akademi mücadele ediyor. İtme kakmayla biraz restorasyon yapılıyor. Basına yansıyor ama amaç belli. Oysaki paramız vardı ama milli saraylar kimseye vermiyor. Kendisi yapıyor. Biz iki trilyon gelen rakamla Milli Saraylar'a devir etmişiz.Hiçbir restorasyon yok çatı çöküyor. Çatı çöktü mü bu tür binaların içi de çöker ve gider. Bunun üzerine Sayın Toptan, yeni başkan oldu. Bende rektördüm ve bu konunun uzmanlarını bir araya toplayıp bir kurul oluşturdum. Yapmamız gereken aktif bir müdür bulmamız lazım. Hiçbir zaman bu müzeye bir bütçe verilmemiş.Biz müzeyi açtıktan sonra bu bütçenin bir şekilde bize verileceğini planladılar. Sayın Köksal Toptan'dan randevu aldım. Çok önemli olduğunu ve baş başa konuşmamız gerektiğini söyledim. Tamam dedi bir hafta sonra Milli Saraylar'da buluştuk.Konu önemli ve baş başa konuşmalıyız dedim çünkü konuşmayı takip ettiler mi sonuç hüsrandı. Ben konuyu anlattım. Konunun Türkiye için çok önemli olduğunu uzun uzun anlattım. Buranın manevi değerinin olduğunu Türkiye Millet Meclisi kararıyla tahsis edilen bina yegane burasıdır dedim.Manevi ilke gereği alınmaz tekrar meclis kararıyla alınması gerekir. Manevi önemi var. Atatürk bizzat kendi açılışını yapmış. Bunun muhafaza edilmesi gerekir. Bu nedenle bu binanın hızlı bir şekilde ayağa kalkması gerektiğini ve bürokrasinin bize engel çıkaracağını bunu ancak sizin emirlerinizle ve takiplerinizle aşabileceğimizi, paramızın olduğunu ve milli sarayların bir şey yapmadığını söyledim. Çok önem verdi.Böyle şey olamaz şimdi anlaşılıyor bazı şeyler dedi. Gerekli emirleri verdi. Paldır küldür çatı onarımı başladı. Restorasyon başladı. Meclis Başkanı inşaatı üç kere kontrol etti. Ankara'dan genel sekreterlerden birini gönderdi. Yakın temasta onla

beraber sürekli kontrol ediyoruz. Var olan bütçenin doğru hızlı kullanılması. Bunu başardık. Bu arada enteresan olaylar var. Bu arada sürekli baskı geliyor. Burayı boşaltsanız da biz istediğiniz yeri versek. İçinde Başbakan müfettişlerinin bulunduğu bir heyete bizi davet ettiler. Ben, Melih Bey ve Ferit Bey üçümüz gittik. Melih Bey projeleri yürütüyordu. Ferit Bey, müdürdü. Müze burada kalmalı Osmanlı yapıtları sergilenmeli . Restorasyon merkezi, araştırma merkezi orada olmalı. 12 000 tane yapıt var. 1500 yapıt sergilenabiliyor. Geriye kalanı sergileyebilmemiz lazım ek binaya ihtiyacımız var. Bu arada ek bina arıyoruz. O vesileyle bulundu. Enteresan bir toplantıydı. Devleti temsil ederek gidiyoruz. Karşımızda da bir devlet erkanı var. Gayet lakayt karşıladılar ve sonunda siz o müzeyi bize verin biz size istediğiniz yeri alalım verelim, taşıyalım,yapalım. Ferit bey, konu o değil. Buranın manevi bir değeri var dedi. Beyefendiler bu müzeyi bir şekilde alabilirsiniz müdürü olarak ben intihar ederim benim cesedime basıp öyle geçip alabilirsiniz. Buranın bir belleği var. Burada kaç kuşak sanatçı hocanın kaç kuşak müze müdürünün mücadelesi var. Öyle ki okul ilk defa renkli röprodüksiyon takvim basıyor. Takvimin yapraklarını müze koleksiyonuna koyuyor. Öyle bütünleşmiş içerideki alçı atölyelerinden tutun her şey birbirinin parçası haline gelmiş.Burayı terk edemeyiz. Kurul abandon oldu fakat dedim biz ek yer talebi içersindeyiz. Bütçeyi lütfen ayırın dedim ek yeri yapmak için.Tamamı tamam dediler tatsız toplantıdan çıktık. Sonra Ertuğrul Günay birkaç kez geldi. Müzenin geçmişini anlatan bir brifing verdim. Olaya saygı gösterdi ve fazla müdahil olmadı. Daha ileri gittik. Toptan'ın restorasyon hamlesinden içerlemiş bir grup vardı ve başka yönlerden üzerimize geliyorlardı. Cumhurbaşkanı'nın, Ertuğrul Günay'ın ve Kadir Topbaş'ın bulunduğu bir gruba müzenin geçmişini anlatan bir brifing verdim. Çok etkilendiler ve olayı idrak ettiler.Buraya fazla dokunmamak, yardımcı olmak lazım dediler.Ondan sonra biraz rahatladık. Yine aynı tarihlerde biliyorsunuz Kadir Bey bizim okul mezunudur.Dekanken biz kendisiyle bir dernek kurmuştuk. Sık sık görüşüyorduk. Bizim bir bina bulmamız gerektiğini söyledim. Gerçekçi olmalıydık. Kadir Topbaş, tamam Rahmiciğim dedi ve birkaç yer üzerinde durduk. Sultanahmet'teki Adliye Saray'ını önerdiler. Kültür Bakanı beraber yapalım diyor. İçindekiler bizim dedim. Devletin değil mi dediler? Ben rahatsız oldum.Müze elden gider endişeleri taşıdım. Kalsın teşekkür ederiz dedim. Oranın restorasyonu 10 sene 20 sene sürer ben göremem kimse göremez.Yeni bina yamak daha iyi. Tophane'nin yanında arazi var. İhaleye çıkarıldı. Adı Mimar Sinan Çağdaş Sanat müzesi . Sevindik. Sonra bir sessizlik başladı. Kadir Bey'de nedenini anlatmadı. Bu arada restorasyon sürüyor ve başka yer arayışlarımız oldu. Restorasyon arkada küçük bir kısım dışında bitti. İlke olarak şuna karar verdik. Kalanı için şeffaf restorasyon yapalım dedik. Hem müze gezilsin hem de kalan kısımda restorasyon yapılsın çünkü görmeniz insanlar tavanlarda resimler yapıyor. Bitti müze açacağız. Sadece resimlerin ışıklandırması eksik. Panoları, Beşiktaş Belediyesi karşıladı. Işıklar bitti. Tabii ki Toptan'ın görevi bitmişti.Şahin ile görüştüm. Randevu aldım. Durumu kendisine anlattım fakat benden randevu alıp ışıklandırma ihalesinin iptal olduğunu söylediler. Nasıl olur dedim. Bizim bürokratlar yanlışlık yapmışlar, ihaleyi birleştirip 1 Trilyonluk ihale yapmışlar. Öyle bir ihale kitabı var ki bir virgül eksik olsa iptal oluyor. Her şey bitmiş. Işıklar eksik. Bir daha ihaleye çıkarttırdım parçalayarak. Ben ondan sonrasını bilmiyorum. İlke olarak karışmam da yeni gelenler de o mücadeleyi verecek. Bu arada çok şey oldu. Bu yer arayışı sırasında

özelleştirme idaresi başkanı yemeğe devam ettim. Beral antrepo'da bir sergi açmıştı. Bunun üstüne gidelim Rahmi dedi. Beyefendiye burada sergiler açılabilir. Orayı bize verin. Ne kadar çok yer alırsak olanağımız o kadar çok olur. Şu anda aldık ama adı değişik. Neden olduğunu da söyleyeceğim size. Veremeyiz ama size kiralayabiliriz. Biz tahsis istiyoruz dedim. Özelleştirme idaresi asla bir yere tahsis yapamaz. O da bir gün satılırsa boşaltma şartı vardır. Kurumumu böyle bir şeye sokmak istemem. Ben uygun görmedim. Kiralık bir yerde olamaz diye düşündüm. Bu sefer bu tarafa önem verdik. Kadir Topbaş ile dekan olduğumdan beri görüşüyoruz. Müze olaylarını o zamandan beri takip ediyoruz. Kadir Bey, duyarlı bir insan siyasi olarak bakmadım mesleki olarak yaklaştım. Yaptığı çok önemli bir şey vardı. Fındıklı bölgesini eğitim ve kültür alanı ilan etmişti. Bunun anlamı şuydu. Biz müzeler olsun gayretindeydik. Bizim okulun ana binasının manevi bir değeri vardı. Son meclis binasının kurulduğu bir yapıdır. Osmanlı'nın kurduğu son kurul binasıdır. Entelektüel insanların ve duygusal insanların eylemi de var. Bu da elden gitmesin diye eğitim ve kültür alanı ilan edildi. Bu proje için müthiş bir mesai harcadık. Bunun dışında şuandaki tramvay yerin altına alınacak üst meydan açık hava heykel bölgesine dönüşecek. İstanbul Modern, karşısında Tophane-i Amire ile kültür adasına dönüşecek. Talimatlar verildi. Bu bir ön projeydi. Biz eğitimliler ve toplum unutuyor. Başlanan bir işin en hızlısı 8 sene sürüyor. Bir kaç kuşak rektör gerekiyor. Kuşaklar boyu İdareciler tarafından sürdürüldüğü için istesenez de istemesenez de küçük vizyonunuzla kalıyorsunuz.

Burcu Pelvanoğlu: Çok teşekkür ederiz. Emek sarf ettiğiniz tüm şeffaflığı ile süreci özetlediğiniz için. Müze için epey emek sarf etmiş, arşivin oluşması için çalışmış yapmadığı şey kalmamış Yusuf Taktak'a sözü verelim.

Yusuf Taktak: Akademi öğrenciliğimden başlayarak müzenin hali ne olacak diye aynı sorunla baş başa kaldık. Gerçekten köklü bir sorun bundan 20-25 yıl öncede aynı şeyler konuşuldu şimdi de aynı şeyler konuşuluyor. Müzemi istiyorum derken çocuksu bir ifade değil gerginlik ve kızgınlık ifade eden bir söylem. Yaşanan bir örnek vermek istiyorum size Beşiktaş Belediyesi yaşayan bir müze açmak istedi. Madımak telinde yanan 35 kişinin anısına bir müzeydi bu. Tüm sanatçılar toplandılar. Sonunda Beşiktaş belediye başkanının ayrılacağını duyunca son yemeğe 5 kişi katıldı. Bizim sanatçılar çok kaypaktırlar. Ne zaman çıkarı varsa tıklım tıklım dolar ne zaman güç kaybolursa dağılırlar. İstanbul Modern'den önce sanat müzesi vakfi kurduk. Tomur Hanım'da burada ismi bize ait İstanbul sanat vakfi diye İstanbul Modern olacaktı adı. Sanatçılar ilk zamanlar resimleri veriyoruz dediler. İmza bile attılar. Bizde paranın olmadığını anlayınca etrafımızda kimse kalmadı. Biz de müzeyi kurmaktan vazgeçtik. Aslında gerçekten zor bir sorun bizim kültürümüzde müze yok. Resim heykel müzesine gittim. Orada Dolmabahçe Müzesi'nden ve Topkapı Saray'ından bir kişi karşılıklı konuşuyorlardı. Ben yaşayan bir müze yapmak istiyorum. Has ahırlar müzesine atlar getirecekmiş. Senenin belli zamanlarında güzel at yarışması düzenleyeceklermiş. Yaşayan müze lafi bize gerçekten hiç uymuyor. Bir sürü sanat yönetimi diye bölüm var. Onlarla birlikte bilinçli bir sanat yönetimi yapan kuşak gelir. Bizim bu karmaşa halimiz düzeltilir diye

umuyorum. Benim şanslı bir halim vardı. Çoğu müze müdürlerini tanıdım. Resim heykel müzesinde çalışırken bir tarafımda Sabri Berkel atölyesi diğer tarafımda Nurullah Berk atölyesi vardı. Adnan Çoker benim atölyeme çok gelirdi müze müdürlüğü yaparken... Bu hocalar müzenin kuruluşu ile Halil Dikmen ile ilgili çok anekdot anlattılar. Nurullah Berk, Adnan Çoker, Sabri Berkel Türk Sanatı'na ve müzeciliğine geleceğine inanan kişilerdi. Müze, akademinin bir parçasıydı ve akademi sürgüne gönderdiği memurlarını buraya atardı. Müzeyi elinden de çıkartamıyordu. Ya oraya Tatbikili biri gelirse ya enstitülü biri gelirse ne olur müzenin hali koleksiyonun hali diye istememe durumu söz konusuydu. Buraya gelmeden önce iki sergi dolaştım biri İstanbul Resim heykel müzesinin bulunduğu sabık veliaht dairesinde bulunan binada el konulan, Rahmi Bey çok güzel anlattı. Her şey bitmişken elimizden alınan binada kamuoyu suspus kesildi. Kimseden ses mes çıkmadı. Böyle bir toplantı yapıyoruz Basın yok. Resim müzesi yapmışlar. Resim müzesi ne anlama geliyor. Rönesans müzesi mi var Barok müzesi mi yapmışlar. Atatürk'ün emriyle açılmış levhası vardır. Onu sökmüşler resim müzesi yazmışlar. Arkasından Mimar Sinan Üniversitesi'nin açtığı ikinci sergiyi gördüm. Biraz alışveriş merkezine benzeyen yeni bir müze açılıyor. Emre Bey'i çok severim. Çok değerli bir mimar. Umarım yanılırim ama görünenlerden bir alışveriş merkezine benziyor. Camlar çok kullanılmış oysa ki müzeciler camdan nefret ederler. Müzeler bir anlamda benzetmesi yanlış ama mezarlık gibidir. Bizim toplum mezarlığa da iyi bakmaz ama çöp gibi bakarlar. Ermeni mezarlarına gidin pırıl pırıldır. Hiçbir bilimselliği olmayan bir katalog yapmışlar. Biraz kendimizi öveyim. Rahmi bey'in rektörlüğü zamanında resim heykel müzesinin restorasyonu bitmişti ya Atatürk'ün açtığı zamanki serginin fotoğraflarından o serginin tekrar sergisini yaptık. Bilimsel, yazıları olan belgeleri olan güzel bir katalog oluşturduk. " Elvah-ı Nakşiye koleksiyonundan günümüz MSGSÜ koleksiyonuna 1904-1914 ". Bu sergiyle ilgili hiçbir bilgi yok. Arka arkaya resimleri koymuşlar arkasında Atatürk döneminden kalan yazılar var. En sonunda 2012 de Tayyip Erdoğan'ın emriyle bir şey yapılmış. Bunu yapan Üniversite. Adı da seçki. Bu Mimar Sinan Üniversitesi'ne ait. İsmine karar verememiş üniversite. 1937 den önce müze toplanıyor. Gerçekten müthiş bir çalışma. Müze böyle kurulmaz ama 1937 Resim Bölümü başkanlığına getirilen Leopold levy bu işle görevlendiriliyor. Resmi dairelerden gelen eserler Leopold Levy tarafından seçiliyor. Cemal Tollu'lar karıştırılmıyor. Cemal Tollu'nun yazısı var. Çok güzel anlatıyor. Leopold Levy resimleri seçti ayırdı ve hep birlikte müzeyi düzenledik. İki ay gibi kısa sürede açılıyor. Atatürk bahçeye çıkıyor geziyor. Daha sonraki dönemlerde devlet adamları müzeye gelmediler. En azından benim çalıştığım dönemde. Bülent Ecevit'in eşiyle el ele tutuşup müzeyi gezdiklerini biliyorum. Bir de Kenan Evren'i hatırlıyorum. Cumhurbaşkanı olmuş. Yanında titriyordum. O zaman hemen arkamda jandarma komutanı vardı. İşkenceci. Arkadaşlarım işkence görüyorlar ben izahat vermeye çalışıyordum. Empresyonizmi geçtikten sonra bunlar resim mi ya dedi. Ardından bir öneri geldi. Siz müze binasından çıkın Taşkışla İTÜ binasını verelim dediler. . Belkıs Hanım müze müdürüydü. Son olarak Emre Arolat'ın binası oldu. Bu binanın iyi olacağı duasıyla bitirelim. Görseller umut vermiyor ama iyi olacak. Belki bugün bu toplantıda sorular olacak daha iyi bir yere gidecek. Teşekkürler.

Burcu Pelvanoğlu: Soru almadan önce iki önemli şey var. Biz Rahmi bey'in söylediği meclis kararıyla tahsis edildiğine göre meclis kararıyla alınacağına göre belki başka bir şey başlatabiliriz. İkincisi Emre Arolat'a diyeceğiz ki siz bu müzenin koleksiyonunun farkında mısınız? Ne kadar biliyorsunuz biraz onu yoklayacağız daha önceki konuşmalar iç dökmeydi. Soru varsa soru alalım.

Yusuf Taktak: Mimar Sinan'ın düzenlediği antrepodaki sergi var ya lütfen onu görün. Sergi düzenine bakın kopyalarla beraber düzenlenen orijinal resimler var.

Katılımcı: Resimlerin yanına bilgilendirme, kartlarında tarih yok

Yusuf Taktak: Türk müzelerinin sorunu o.

Katılımcı : Müzeolojik bir tasarım yapılmamış.

Ayşe Köksal: Tam bu noktada bir şey eklemek istiyorum. Keşke burada o dönemde ne yapılıyor anlatsınlar. Akademide bir ilişkim yok. Akademinin koleksiyon gidiyor endişesine karşı bir cevap olarak hızlıca eserleri yan yana koyarak bir sergileme yapılmış. Yusuf Bey'in dediğinde haklı ama Akademi'de bu kadar yıl bu işle uğraşılıyor. Bir parça da bir şeyler yapılmaya çalışılıyor diye düşünmek lazım çok eleştirmeden önce. Bu tür bir kolleborasyon içine girmeli herkes. Çağrıldı edildi ama gelmek istenmedi. Gelseydi tu kaka edilmeyecekti. Hakikaten o müzenin içinde ne olduğunu bilmek istiyoruz. Emre Arolat'ı kim seçti. Bu müzenin adı Çağdaş Sanatlar Müzesi olacak mı olacaksa kim bu adı koydu. Bunlar konuşulursa eleştirme noktasında da daha az eleştiri olur. Bu bir kısır döngü Akademi eleştiriliyor eleştirildikçe daha çok içine çekiliyor. Bence bu nasıl yönetime duyurulur. Önemli noktalardan biri bu. Önümüzde 2 yıllık bir süreç var. Daha tam netleşmiş değil. Bir avuç grubuz keşke bizi dahil edebilseler. Belki eleştirirken önerilerde getirebiliriz.

Yusuf Taktak: Bu platform için üniversiteden de yetkili kişi istedik. Burcu Pelvanoğlu arkadaşımız olduğu için geldi. Resmi olarak gelmedi. Tam tersi sergiye çok ağır eleştiri yapmak gerekiyor. 20yy'da böyle sergi yapılmaz.

Katılımcı: İstanbul Resim Heykel müzesinin bugüne kadar gelen çözümsüz yapısının artık değiştirilmesi gerekir. Yapılan eleştirel bundan sonra ne olacağına dair olumlu eleştirilerin yapılmasıyla mümkündür.

Katılımcı: Sorun burada sadece kurum değil son zamanlarda her şey bize sorulmadan tepeden inme bir şekilde yapılıyor. Kanal İstanbul projesinden tutun 3. Köprü projesine kadar böyle

Ayşe Köksal: Benim bildiğim sanat tarihi bölümüne danışılmamış.

Burcu Pelvanoğlu: Bir jüriye gelen Günsel Renda'dan öğrendim.

Katılımcı: Sanırım Emre Arolat'ın oluşturduğu bir danışma kurulu var.

Burcu Pelvanoğlu: Danışma kurulları yazılır ama kimse kimseye bir şey sormaz.

Katılımcı: Eleştirmek gerekir ama bu sergi eleştirecek seviyeye bile gelmedi.

Burcu Pelvanoğlu. İyi niyetli düşünelim geçen yıl Ankara Resim Heykel müzesi için çılgınlık koptuğunu hatırlayalım. Kayıp olan eserlerin özel koleksiyonlarda çıktığını hatırlayalım. Ben şu yüzden sitem ediyorum. Müzeden atılırken müzenin bir tarafına kola şişesi koymuşlar. Cemil Çiçek burası şarapçıların mekanı mı böyle müze mi olur falan diye. O fotoğrafları çarşaf çarşaf yayınlayan basın bu sefer resim heykel müzesini karalamaya başladı. Resim heykel müzesindeki eserler kimsenin evinden çıkmadı. İmkansızlıklar vardır ama o eserleri bakmıştır. Kötü sergileniyor ama ne yapalım bir dahakine daha güzel yapsınlar.

Katılımcı: Bu sergiyi yapmakla akademi bu durumu da kabullenmiş oluyor. Bundan sonraki mücadele müzeye sahip çıkacak grupların mücadelesiyle orantılı.

Burcu Pelvanoğlu: Ferit bey bir çok toplantı yaptı. Aslında çok geç bir toplantı yapıyoruz.

Katılımcı: Birde müzeler büyük projelerdir. Arkasında siyasal erk olmaz ise çıkmaza girer.

Katılımcı: Kültürel sermayeyi ele geçirecekleri yer ele geçirildi şu anda. Bu bir kırılma noktası bundan sonra bir şey yapamıyor olacağız.

Katılımcı: Bütünsel olarak planlamada bir sorun var. Aslında gerçekte kimse bir kurumun planlamasıyla gerçekten ilgilenmiyor. Darphane'yi bilirsiniz Topkapı ile Arkeoloji müzesi arasında gitti geldi. Yeni yerine geçtikten sonra biz aslında neyi deneyimliyoruz olacağız onu düşünmek gerekir. Bundan sonra velayet dairesinde kalmış olmasının da bir anlamı olmayacak çünkü başka bir bağlama oturmuş olacak. Bütün referanslar, kodlar kaybolmuş olacak.

Ayşe Köksal: Şunu düşünün hala neden Topkapı sarayını gezip Padişah'ın yatak odasına giriyoruz. Aynı şekilde velayet dairesi de durması gerekli. Bir nokta konu. Çok katılıyorum. Rahmi bey'in dediği gibi kanunen bir şey yapılması gerekiyorsa o denenmeli.

Katılımcı: Fikri mülkiyet ve sanat hukuku ile özel olarak ilgileniyorum. Sorun hukuk konusu. Müze 1952 de tekrar açıldı dediniz. O sene ne yapıldı? O sene fikir sanat eserleri kanunu kabul edildi. Eğer siz bunu bütün koşullarıyla, kurumlarıyla uygulamayacaksınız bunu 1951 de getirdik demenin bir anlamı var mı? Bugün fikri mülkiyet günü ne güzel tesadüf oldu. Fikir sanat eserleri kanunu sanatçıyı korur. Eser sahibini korur. Sanat tarihini güvence altına alır. Dolayısıyla fisek geldi. Demek ki temel konu kanundan daha önemli bir konu: Devlet politikası. Bugün içinde bulunduğumuz sorunun ana kaynağı da bu. Kamuoyu ve sanat ortamının tutumu önemlidir. Bugün biz burada konuşuyoruz. Kültürel sermayeyi elinde bulunduran neden konuşulmuyor. Bu konunun oturulup konuşulması icap eder; aynı zamanda çok fazla yazı çizi gerektirir. Kanunen neler yapılabilir listesi çıkarılabilir. Her şeyden önce buna inanmak gerekiyor ve Türkiye'de sanat hukukunun durumu nedir dediğinizde Türkiye'de hukukun durumu neyse sanat hukukunun durumu da odur. Murat Germen'in söylediği gibi bunların tekrarlanması gerekir. Sosyal medyada sürekli gündemde tutulması icap eder.

Katılımcı: Koleksiyonun Mimar Sinan Üniversitesine kalacağını tahmin ediyormusunuz?

Ummak istiyoruz.

Katılımcı: Meclis üzerinden Cumhurbaşkanlığı'na verilebilir.

Rahmi Aksungur: Örneğin bir eseri Dubai'de sergilemek için bizden istediler. Biz bir ekspertiz raporuyla eserin iyi durumda olmadığını bu tür bir seyahate çıkamayacağını raporla bildirdik. Diğer taraftan kurtaramazdık.

Ayşe Köksal: Ben öyle bir noktadayım ki tamam AVM yapılsın ama Resim Heykel'i o AVM'nin içinde görebilelim.

Derya Yücel: Panel programını düzenlerken Mimar Sinan Üniversitesi Rektörü'nü de çağırmıştım. Katılımı gerçekleşmedi. Genel sekreter dinleyiciler arasında olacağını söylemişti ama hala göremiyoruz. Ben yüksek lisansımı müzecilik üzerine yapmıştım Tomur Hocam ile çalışmıştık. Koleksiyon politikası müze yönetiminin birinci konularından biri oldu. Genel olarak müzeciliğin koleksiyon politikasının konuşulmasının son derece önemli olduğunu tekrar vurgulamak istiyorum. Öncelikle bunun nasıl gerçekleştiğini nasıl olması gerektiği ile ilgili bir konuşma yapılmasını istiyorum. Deniz Ünsal ile başlayalım.

Deniz Ünsal: Ben, Bilgi Üniversitesi sanat ve kültür yönetimi yüksek lisansında ders veriyorum. Sanat tarihi okumadım. Kamu yönetimi okudum. Türkoloji doktorası yaptım. Dolayısıyla kültür yönetimine ve kültür mirasına benim bakışım biraz farklı. Aslında başka bir şey hazırlamıştım ama oturumdan sonra onun pek uygun olmayacağını düşündüm. Klasik hazırlıksız yakalanmış akademisyen gibi kendi deneyimimden girmeye çalışacağım. Koleksiyon politikaları, kurumların koleksiyon stratejileri üzerine biraz bir şey söyleyeceğim. Ben müzecilik hayatıma antropoloji müzesinde başladım. Bir antropoloji öğrencisi olarak gönüllü başladım. İlk çalıştığım koleksiyon West Coast'taki kızilderilerin maskeleri üzerine bir çalışmaydı. New York antropoloji müzesiydi. Fotoğraf teknolojisini kullanarak yerli kültürü kayda geçiriyorlardı. Şimdi eleştirdiğimiz kafa taslarını ölçerek, araştırma yaparak bulguları müze koleksiyonuna kazandırıyorlardı. Bu çalışmalarını anlayarak bir kontekste oturtmaya çalışma fırsatı buldum. Daha sonra Amsterdam'da bir müzede küratör olarak çalışmaya başladım. Bu müze Hollanda'da kurulmuş Hollanda'nın Endonezya'nın kültürünü yönetmeye yönelik kurulmuş bir müzeydi. Kendi toprakları olarak gördükleri için yaptıkları bir şeydi. Tarım ve endüstriye ait eserlerin birikimidir. Hollanda ile ilişkilerin gelişmesi sonucu oluştuğunu görmüş oldum. Ülkeler arasında ilişkiler nasıl şekilleniyorsa koleksiyonda onun üzerinden şekilleniyordu. Türkiye'ye gelince İstanbul Modern projesine dahil oldum. İKSV'nin içinden çıkan bir müze olması, koleksiyonun bir ailenin olması, farklı yerlerden gelmesi, bütün bir hikayeyi kendi içersinde barındırıyor olması onun bir tarihini oluşturuyordu. Koleksiyonların oluşum hikayesi kurumların hikayesiyle iç içe gidiyor. Yurt dışında çalışırken bunun bir bütünlüğü olduğunu gördüm. Hepsi bir amaç için toplanmış. Koleksiyonlar gelişmeye devam ediyor. Amsterdam'da iken bir işimde toplama işiydi. Bana söylenen bizim kimliğimize etik değerlerimize uygun nasıl bir eser alabiliriz bunun planını da

yap denmişti.Koleksiyon alımının daha çok sanat işleri alımına kaydığını gördüm. Koleksiyon toplantıları neyin alınacağı neyin ödünç verileceği çok detaylı bir politika bu. Öğrencilere British Museum'a girin koleksiyon politikasına bakın diyoruz. Çünkü onlar hangi eserlerin elden neye göre çıkarılacağını ilan ediyorlar. Bu kültür mirasınızı emanet ettiğiniz kurumlara güven sağlıyor. Türkiye'de kültür mirası iyi korunuyor. Elimizde mevzuat var. Sanat eseri meselesine gelince bu konuda gerçekten fikir ve sanat eserleri kanunu yeterli mi? Onu öğrenmek istiyorum.

Tomur Atagök: Sorun o kadar büyük ki. Sadece Resim heykel Müzesi, Milli Saraylar ile sınırlı değil. Neden erken gitmek durumundayım. Oturduğum evde bütün elektrikler yandı. Yeni yapılan 3. Köprüye çok yakın oturuyorum. Elektrikleri istedikleri gibi kullanıyorlar. Bizim toplumumuzun sorumluluk taşıması mümkün değil. Şimdi bu kadar. Kültür Bakanlığı'nın az bütçesi var. %2-%4 hep bunu söyleriz. Hiçbir zaman yeterli uzman yoktur. Uzman diyerek neyi kastediyoruz ona da çok emin değiliz. Az denetleme az kontrol. Sağlıklı bir ortam mı? İstanbul Modern'de sağlıklı değil. Deniz kenarında kurulmuş bir müze hiçbir zaman sağlıklı olamaz. Toplum ise müzede ne içecek ne alacak diye düşündüğü kimlikler oluyor. Hiçbir şey ciddi olarak tartışılmıyor. Kültür Bakanlığı bunun arkasında durmuyor. Vizyon misyonun anlamını bilmeyen insanlar var. Fransa'da müzeler Milli Eğitim Bakanlığına bağlıydı. Bizde ilkin o modeli benimsedik. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlandı. Sonra Kültür Bakanlığı'na geçti. Birçok şehirde toplantı yapıldı. . 12 sene öncesine gittiğimizde o toplantılara Bakanlık'tan kim geldi diye sormak gerekir. Seul'daki ICOM toplantısında komite başkanı bana oy kullanma hakkı verdi. Bakanlık adına oy kullanma hakkım oldu. Konuşmalar genelde İngilizce yapılıyor. Kültür Bakanlığı'nda dil bilen elemanı yok gibi. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın uluslararası ilişkide olması gerekiyor. Binayı koyduk, koleksiyonu koyduk diye düşünülüyor. Müzecilik tanımı ICOM tarafından somut ve somut olmayan kültür varlıkları olarak değiştirildi. Manevi alanlar, oyunlarımız, yaşa biçimlerimiz de bu alana dahil edildi. Müzenin etik kuralları vardır. Örneğin ben müzede çalışıyorsam benim en büyük hatam sanatçı olmam. Kişisel zevklerime göre seçim yapabilirim.Müzede çalışıyorsam ve müzeye paralel bir koleksiyon yapıyorsam bu da etik değil. Neyin etik neyin etik olmadığını farkında değiliz. Ankara'da eserler çalındı diye konuşuyoruz. Kim çaldı diye konuşmamız gerekir. Başka bir konu yasaları istediğimiz gibi değiştiriyoruz. 2006 yılında kanunla müzelerin kiralık olabileceği maddesini koydular. Müzenin kuruluşunda süreklilik gözetilir. Kiralık bir müze açamazsınız. Tesadüftür ki İstanbul Modern ve diğer müzeler açıldı. Bunları söyledikten sonra biraz koleksiyondan bahsedeyim. Resim heykel Müzesi'nin koleksiyonunu bugüne taşıyacağım dersem ona çağdaş müze diyebilirim. Milli Saraylar'ın açtığı resim müzesinin hedef ve stratejisi yok gibi gözüküyor. Bizler müzeciler olarak müzelerin hedef ve stratejilerini göz ardı edersek bir yere gidemeyiz.

Murat Germen:Öncelikle buraya geldiğiniz için teşekkürler.(Emre Arolat'a yöneltilen sorular) Müzeyle ilgili ihtiyaç listesinde neler vardı? Müzenin spesifik misyonu belirtildi mi?

Müzedeki çağdaş sanat müzesi neye işaret ediyor? Müzede eğitim fonksiyonları gözetildi mi? Yoksa sadece eğlendirici işlevi mi ön plana çıkarıldı? Mimari tasarım ile sergileme tasarımı aynı şey değil? Bu ikisi arasında nasıl bir bağ kurulabilir? Gezi olayları ile öne çıkan katılımcı forum ile ilgili bir mekan tasarımı var mı? Bir de son olarak sanki yeteri kadar asılacak eser için yüzey yok gibi algılanıyor.

Emre Arolat: Herkese Merhaba, Bir şekilde her şeyin bir arada konuşulunca anlaşılacağı doğru fakat mimari tasarım son dönemde biraz kendi içine kapalı bir şey gibi görülüyor. Aslında bundan önce hep öyleydi. Tasarımın paylaşılması adetten değildi. Her şey bittiğinde gören görürdü. Bizim zemin katta bir ofisimiz var. Çağrılar yapıyoruz. Projeleri tanıtıyoruz. Gelmek isteyenlerle toplantı yapıyoruz. Bunlardan 20-25 tane de yaptık. Müzeyle ilgili böyle bir durumu hissetmedik. Bu yaptığımız ilk animasyondur ve üstünden de bir çok çalışma geçti. Bunun ileri versiyonunu bir çok insana sundum. Bu çağrıyı okuyunca gizli saklı yapıyor diye bir hissiyat oluştu. O yüzden de geldim. Bana gelen ilk çağrı Mimar Sinan Üniversitesi rektörlük kanalıyla iki buçuk üç senedir de gitmemiştim. Gittim Bana anlatılan hayal gibi geldi. Ben müzeyi Velihaht Dairesi'nden bugüne takip ediyorum. Daha önce Rahmi Hoca ile çalışmalarımız olmuştu. Bu konu bana açıldığında bu iş olmaz diye düşünmüştüm. Bir tarafından ortaya çıktığı için benim için değerli bir durumun ortaya çıktığını söyleyebilirim. Müzeoloji açısından konuşsam da bir yapının dönüşümünün kendime göre ifadesidir. Antrepo binalarının dönüştürülmesi gibi bir projem vardı. O nedenle yeniden öğrenci gibi hissediyorum. İnanılmaz spesifikleştirilmiş bir şey yoktu ama benim ilk defa başıma gelmiyor .Santral İstanbul'da çağdaş sanatlar merkezi'ni tasarlamaya başladığımızda elimizde hiçbir şey yok nasıl yapacağız diye bir karşılık bulmuştum. İhsan ve Nevzatla oturup bayağı problemler geçirdik bu işi yapamam dediğimi hatırlıyorum. Sonra Ali Artun ile bir toplantımız oldu. Bize güzel şeyler anlatmıştı. Programatik denilen hikaye karşınızdaki kurumun yıllara dayanan bir hikayesi varsa proje yavaş yavaş işimaya başlıyor. Santral İstanbul öyle değildi. Oğuz Özerdem'in dehası ile ilgili ortaya çıkmış bir fikrin gerçekleşmesi noktasında kendimi boşlukta hissediyordum. Burada ciddi bir konvansiyon var. Ter, gözyaşı var. Üstü örtülmemiş bir konu var. Aslında bir müzeye hiçbir zaman dönüşmemiş bir yapının olması gibi konular üst üste gelerek antrepo 5 yapısının bu duruma uygun olup olmadığı ile ilgili bir durum karşımızdaydı. 12000 eser deniyordu. Sergilenebilir 12000 eser olmadığını görünce biraz rahatladım ama gene de en kıymetli koleksiyondan bahsediyoruz. Bu işi iyi bilen insanlarla hem koleksiyonun içeriği hakkında daha derin bilgilenme hem de programı birlikte oluşturma şansı buldum. Bu konunun idealize edilebilecek bir süreç olduğunu iddia etmiyorum. Bu işin metodolojisini bilmiyorum neden böyle yapıyoruz dediğim de oldu. Kemal İskender ile Ferit Özşen ile daha sonra Fatma Yürekli ile bu hikayenin içinde bayağı çalıştık. Müzenin stratejisi konusunda çok çok önemli bir spesifikasyona sahip değiliz. Ben böyle bir konuda böylesi net bir tavrın olabilirliğinden çok emin değilim. Elde sergilenebilir koleksiyonun parçalarının olması net bir tavidir. Yıllara dayanan bir arama süreciyle devam ettirilmesi ve belkide bu şekilde bütün bir hikayenin olması gerekiyor. İdare edilebilecek durum bu. Dünya'da pek çok müzeyle metrekaresini kıyasladığımız zaman burası elverişli bir yer. Metrekareyi bir kenara bırakırsak kamusal alana dönen bir yer için konumu lokasyonu

inanılmaz elverişli. Sürekli spekülasyon olan bir yer olduğu için tetikleyici rolleri var. O bağlamda olumlu tarafları bulunuyor. Çok üst perdeden bir strateji tarif olmamasına karşın mekan kompozisyonu ile ilgili çok önemli bir zaafın olduğunu düşünmüyorum. Yaklaşık bizim yaptığımız planlamadan sonra 7500 m2 sergileme alanı var. Hangi resim hangisiyle asılır el yordamıyla epeyce bir uğraştık. Müzenin küratörü yok ama Ferit Özşen ve Kemal İskender ile her gün konuşuyoruz.

Burcu Pelvanoğlu: Bizde bir adet vardır ya her gelen bir öncekinin yaptığını siler atar. Bir önceki rektörün döneminde çok ciddi çalışmalar yapıldı. Danışma kurulu toplanmıştı. Açılış sergisi hazır her şey planlanmıştı.

Emre Arolat: Danışma kurulundan haberdarım. Oradaki bir çok kişiyle görüşme şansım oldu. Kurumun sürekliliğidir yönetimin sürekliliğinden göz önünde tutulması gereken bunu ben sormaya neden bu durum devam etmiyor diye sormaya çalıştım ama bazen ulaşamıyorum. Mimarlık camiasının dışında olduğu için daha önce kimseyle ilişkim olmamış. Sadece sormaya çalıştığımda ulaşamadığım insanlar oldu. Burçak, müzenin küratörü yok mu diye sorarken olmadığını gayet iyi biliyor. Aslında bu ilginç. Bir yarışmaya giriyoruz. Eski bir yapının çağdaş sanatlar müzesine döndürülmesi ile ilgili bir yarışma. Benim de bu binanın stratejisi ne diye bir sorum oldu. Onlarda da böyle bir şey yok sadece bina ile ilgileniyorlar. Benim içinde bu hikayenin problemlenilecek unsurlarından bir tanesi. Kabaca bizimde 1000 eser gibi sergilenecek yerimiz var. Bu hikayede bir şekilde kurulması gereken bir hikayeydi. Bu yapının içinde bulunduğu grubu çok önemsiyorum. Kentin katmanlarını önemseyen birisiyim. 1930'lardan sonraki cumhuriyet yapılarının tu kaka edilmesi ile ilgili (İMÇ ve AKM) hatta antrepo gibi yapıların yıkılıp yapılmasını problemleştiren birisi olarak Sedat Hakkı Eldem'in çatki durumunu sonuna kadar kullandığı Antrepo'da da benzerini uyguladığı bir durum var ortada. Bu ızgara yapısının çok önemsiyorum. İstanbul Modern'in griye boyanarak vasat bir kutu haline getirilmesini ciddi sorunlu buluyorum. Şunu da rahatlıkla söyleyebilirim ki koruma kurulunda bu tartışıldı. Kurulda Galataport dönüşümüne onay vermiş olan hocalar bu yapıların aptal yapılar olduklarını kente herhangi bir katkılarının olmadığını söylüyorlardı. Bende öyle düşünmediğimi son 50 yıllık hafızasında önemli yer tuttuğunu bir liman olarak tasarlanmış bölgenin bir tür kanava olduğunu her türlü fonksiyonu içine alabilecek büyüklüklere sahip olduğunu yıkıp yenisini yapmak yerine korunabileceğini falan söylüyordum. Eğitim ve arşivleme konusu çok önemsenen bir durum. Rijk müzesine gittik. Arşivleme çalışmalarını öğrendik. Şimdi de depo arşiv çalışmalarını izliyorlar. Müze gibi bir hikayenin İstanbul gibi her tarafı su olan suyla buluşmayan bir kentin epeyce yoğun biçimde kapandığı bir nokta kamusal açık alan haline gelecekken liman yüzünden bariyer teşkil eden bir şey. O yüzden de bu yapıdan başlayarak bu bölgenin geçirgenleşmesi benim kişisel olarak en önemsedğim konu. Bu yüzden yapının zemin aktı geçirgen bir tarza sahiptir. Bu bağlamda entertainment hikayesini de önemsiyoruz. Müzenin akli başında tarafının olmasıyla rekreasyon taraflarını çeldiren bir şey olmadığını düşünüyorum. Bu ikisi birlikte olabilir. Yeter ki birbirini rahatsız ederek yürümesinler. Tasarımın ana ilkesi bu yapıyı olabildiğince açmak eserlerin her istediği alanda white cube dediğimiz sterilizasyona sahip galeriler oluşturmak. Bu müze 40 civarında konteynır içeriyor. Bazen 4 m yüksekliğinde

bazen 8 m yüksekliğinde . Bunun dışında1000 m civarında geçici sergi alanı var. Bu konteynırların içinin nemi ısısı üst düzeyde ayarlanmış. Bir konteynırdan diğerine geçerken sokağa çıkmıyorsunuz o derece sıkı iklimlendirme olmayan ara mekana giriyorsunuz. Konteynırdan konteynıra geçerken kentle üç boyutlu bir ilişki kurabiliyorsunuz.Eser bağlamında imkansız gibi gözükten sterilizasyonun yaratılıyor olabilmemesi nedeniyle birbirine çok zıt ters olan iki binanın birbiriyle var olmasına yönelik bir çalışmadır. Bundan önceki deneyimlerin bazı problemler çıkaracağından hareketle bazı babadan kalma çarelerle konservatif yoldan yürümeyi konforlu bir yol olarak gördüm.

Burçak Madran: Planlama yapılırken müzebiliminin göz ardı edildiğini bir takım projelerden biliyorum. Yapılması gerekenlerin bir muhatabı bir sahibi yok. Bunu kim yapacak. Mimar Sinan Üniversitesi bir sanat tarihi bölümüne sahip bir okulun böylesi bir müze projesinde yer almamasını kabul edilemez buluyorum. Müzemi istiyorsam bu program nerede diye sormak gerekir.Bu soruların cevabını bilmeden müzemi istiyorum demek çok abes bir şey. Burcu daha iyi anlatır.

Burcu Pelvanoğlu: Bu çalışmaların hepsi yapılmış. Arşivin dijitalleşmesi sağlanmıştı.

Emre Arolat: Dijitalleşme bir kere yapıлып biten bir şey değil. Her sene yapılır. Şu anda yapılanlarla teorik olarak yapılanlar arasında fark var. Bana niye bu yapılanları kullanmıyoruz dediğimde benim aldığım cevap buydu. Kimsenin yaptığı bir çalışmayı bir kenara koymak için söylemiyorum.

xxx

Ali Artun:Müzenin Tarihi, bir evrensel sanat anlayışına karşı, İlk kamusal müze, modernliğin ilk müzesi kiliselerin, sarayların, soyluların koleksiyonu olarak kuruluyor.

Koleksiyonlar, kiliselerin sarayların soyluların koleksiyonları, doğal olarak Tanrıyı temsil eden, İncil'deki öyküleri, azizleri, imparatorları, prensleri temsil ediyor. Louvre, bu temsiliyeti tamamen tersine çeviriyor. Birtakım işaretleri alıyor ve zıttı bir iktidarı kuruyor. Louvre, o kadar önemli ki, günümüzde birçok şubesi açılıyor. Modernliğin, müzede kurulduğunu söylüyor. Bunun ilk örneği Louvre'dur. Kiliselerden saraylardan çıkan aynı eserler artık tanrının değil insanın yaratıcılığını dehasını temsil ediyor, kralların değil halkın gücünü, peygamberlerin, hükümdarların, imparatorlukların tarihini değil sanatın tarihini temsil ediyor. Bu aslında yavaş yavaş Floransa'da başlamış olan bir olaydı. İlk büyük sergi ile birlikte. Ama Louvre'da artık iyice genişliyor ve kurumsallaşılıyor. Nasıl oldu bu? 16. yy'da Vasari ile başlayan biyografik sanat tarihinin, 18 yy.'da da **Winkelmann**'la birlikte ortaya çıkan ulusal sanat tarihi anlatılarının ortaya çıkmasıyla birlikte, ayrıca estetiğin ve güzel sanatların icadı sayesinde. Modernizm ve ilk estetik kavramının, güzel sanatların ortaya çıkması ilk müzelerin kuruluşuyla aynı döneme denk gelmektedir.

Bu gelişmeler, bunun üzerine bir tasnif sistemi, kronolojik, dönemsel ve biyografik bir mizana sokuluyor. Hala 19.yy'a gidersek British Museum, Metropolitan'a filan gidersek, Flaman

Okulu, İtalyan Okulu, Fransız okulu ve bu okullar içinde bir kronoloji var ve birtakım dönemler var. Rönesans, Barok vs. Bir de estetiğin icadının getirdiği katkı var o da nedir? Kanon'dur. (?) Yani estetik hiyerarşi. En güzel ne, güzelin hiyerarşisi ne? Bir estetik kanon kuruluyor. Tabi ki bu tarihi yazarlar Vasari ve Winkelmann, sanat tarihini kültürel bir temele oturtmuştur.

Kısacası bu rasyonel ve ussal tasnif sistemi sonucunda müze ve bilgi rejimi sayesinde, müze tarihi yerini kaptı ve bu durum insanın üstünlüğünü gösteriyor.

Siyasal, ulusu ve devleti yüceltiyor. Modern ve siyasi rejimi gösteriyor. Müzeler ulusal ve devlet müzesi haline geliyor.

Halil Edhem, -Resim Heykel Müzesi'nin temelini oluşturan- Elvah-ı Nakşiye Koleksiyonu'dur. İsviçre'de eğitim alıyor, Dünya müzeleriyle çok rahat ilişki kuruyor ve İstanbul Resim Heykel Müzesi'nin temelini oluşturuyor. Bir modern müzeden, İstanbul Modern'den bahsedilecekse bu onun kurduğu bir müzedir. Arkeoloji, çağdaş sanat, İslam sanatı, uluslar arası sanat ve kütüphane var; fakat sonra akademiden çıkmak zorunda kalıyor. İlk olarak akademide kurulmuş arkeoloji müzesinin karşısında. Müzelerle yarışarak, Elvah-ı Nakşiye bir katalog aynı zamanda.. Bir Türk resim koleksiyonu diye de bölüm oluşturuyor. O dönemin çağdaş sanatı da, evrensel sanata eklemleniyor. Bu bir Nadire Kabinesi olan Resim Heykel müzesi, Osmanlı hanedanını temsil eden Topkapı sarayı koleksiyonuna karşıt, tam zıttı bir fizyolojiyle geliyor. Bu bir Nadire Kabinesi olan Resim Heykel Müzesi. Bir modern müzeden, İstanbul Modern'den bahsedilecekse bu onun kurduğu bir müzedir.

Şimdi ne oluyor peki? İstanbul Resim Heykel Müzesi yerine, Dolmabahçe Sarayı Velihat dairesinde açılan bu sergi, 1937'de kuruluşundan beri Dolmabahçe sarayı milli saraylar resim koleksiyonu bu müzenin modernleşmeye bağlı anlatısını tamamen tersine çeviriyor. Bahtını bilgi rejimini, sembolünü tamamen tersine çeviriyor. Osmanlı hanedanlığının portreleriyle karşılayan sergide, yeniden sultanların Osmanlı hanedanının egemenliği görülmektedir. Bu sergide, Louvre gibi monarşi karşıtı bir resim heykel müzesi sergisi gibi modern bir tarih sergisi okuyamayız. İstanbul Resim Heykel Müzesi'nde açılan Sultan Abdulmecit ve Sultan Abdülaziz'in üniformalı büyük tablosuyla karşılaştığımız bu sergi -gündemde olan bu sergi-sanatın muhafazakarlaştırılmasının başlangıcıdır. Cumhurbaşkanlığınca bir talimatname gibi sanat artık muhafazakarlaştırıldı şeklinde açıklanmaktadır. Benim söylemek istediğim, İstanbul Resim Heykel Müzesi'nin Osmanlı hanedanı sarayına tasfiye edilmesi ve bu politikanın temsiliyeti olmaktan çıkarılmasıdır. Bu politikayı çok yoğun bir sansürle görüyoruz. "Tusak" yasasıyla açıklanan dramatik sanatların neredeyse imha edilmesiyle ortaya çıkıyor. Ve bu modernleşmeyi temsil eden modern mimarinin yerinden oynatılmasıyla ortaya çıkıyor. Yer yer imparatorluk rejimine ait mekanların restore edildiğini görüyoruz. Örneğin Atatürk Kültür Merkezi'nin yıkılarak, Topçu kışlasının inşa edilecek olması gibi.

2011 ve 2012 yıllarında birtakım medyatik manevralarla bu gerçekleştirildi. Cumhurbaşkanı ve Başbakanlık aracılığıyla art arda düzmece baskınlar düzenlendiğinde Mimar Sinan Üniversitesi'nin kötü kullanıldığı tespit edilmiş ve bu alanın üniversiteden geri alınması

düşünölmüş. Kendi üniversitesine baskınlar düzenleyen bir devlet zamanında kendi müzesinden eserlerin çalınmasına da göz yummuştur. Binayı bir türlü restore etmemiştir. Tarih güya tersyüz ediliyor. Bu tasarı, müzenin tasarısı, baskın haberleriyle aynı tarihler içinde duyuruluyor. O kadar acemice düzenlenmiş ki. Yine bir habere göre (restorasyon konusuna değinen) 75 yıl sonra, veliaht dairesinde Sultan Abdölmecit'in kullandığı boyalar orijinal halinde halka açılacağı söyleniyor. Yıllardır kapanmasına ve ziya olmasına göz yumulmuş müze birden bire ihya oluyor ve Osmanlı hanedanının temsili olarak yüceltiliyor. Bu tasarı, müzenin tasarısı, baskın haberleriyle aynı tarihler içinde duyuruluyor. İmparatorluk sarayı, Cumhuriyet'in izlerinden temizlenmiş oluyor. Modernlikten Osmanlı temsiliyetine geri dönüş yapılmıştır.

Tahliye ve tasfiye esnasında bunca eserin harap edilmesine kıyamıyor cumhurbaşkanı, yazık diyor ve 12.000 eseri kurtarıyor, basına verdiği haberlerde eserleri kurtarıyor, nerden kurtarıyor? Neyi nerden kurtarıyorsun? Ve böylece müzemiz saraydan antrepoya sürölüyor. Bir sarayı müzeye vermeyeceksiniz de nereye vereceksiniz?

İstanbul Resim Heykel Müzesi'nin ömrünün büyük bir bölümünde kapalı kalması, sadece olanaksız ve idari yetersizlikleriyle açıklanamaz. Akademi yapamıyorsa yapabilecek birini yetkilendirir. Buna bütçe ayrılabilir. Bunun bence iki nedeni var: 1. müzenin içindeki eserlerle neyin anlatılacağına neyin temsil edileceğine karar verilememiştir. Karşıt bir iktidarın temsili haline gelmiştir. Nasıl bir kimlik tanımlayacağını, resmedeceğini Türk gibi mi İslam gibi mi olacak buna karar verilememiştir. Bu imgeler ve işaretlere baktığında bu nasıl bir tarih anlatıyor? Sanatın iletişim gücü önemli, işaretler önemli. Bunu nasıl denetleyeceğini bilemiyor. Sanatın bu enigmatik dilinden korkuyor. Sanayide modernleşmek tamam ama sanatla bunu yapmak...Mümkün olamayan... Müze konferansında bunu açıklamıştım. 2. Zaten milletin dinle uzlaştıramadığı sanata karşı tepkisi. Bir tür ikonoklazma. İslam medeniyetinden geliyorsunuz. Fatih döneminde ve sonraki dönemlerde sanatın yapılışını okumak gerekir. Tophane yönündeki galeri yapılan saldırılar, sanatın en büyük saiklerden biri olduğunu gösteriyor. Bence en önemli mesele eğer Antrepo'ya aktarılan müze açılacaksa, sanatın muhafazakarlaştırılması hareketinde nasıl bir küratöryel sistem olacak? Bu konudaki tek işaret, Antrepo'da açılacak müzenin çağdaş sanat müzesi olarak lanse edildi, bu muhafazakarlaştırılmayla nasıl bağdaştırılacak. Bunu görmek için henüz erken. Çağdaş sanat üzerine dünyadaki tarihçiler arasında belli konularda fikir birliğine varıldıktan sonra bunu muhafazakarlaştırmayla nasıl bağdaştıracaksın? Bu konuda en önemli kozları evrensel değerler içinde çağdaşlığın, modernliğe karşı kullanıldığı. Çağdaşlık modernizme değil, modernliğe karşı. Çağdaşlık şimdi bir dönem olarak anılıyor artık. Önemli olan modernliğe karşı oluşu ve tarihselliğe karşı. Yani artık bir müzeye gittiğiniz zaman tarihsellikte karşılaşmıyorsunuz. Tarih siliniyor sanat tarihi şimdiki zamana indirgeniyor. Bu bence muhafazakar sanat politikalarıyla İstanbul Resim Heykel Müzesi'nin bağdaştırılmanın stratejilerinden biridir.

Diğer bir yol müzenin medyalaştırılması, bir gösteriye dönüştürülmesi. Bilbao Guggenheim gibi mimariyle mümkün olabilir. Müze gezmek artık mimariyi görmek demektir. Eserlerden ziyade mimariyi anlatıyor.

Müzeyi küresel bir şirket olarak örgütlemeye başlatan 80'lerde Guggenheim'in başına gelen Thomas Krens ... şunu söylüyor. Ofis müze olması onun başının altından çıkıyor. Bu çağdaş müzelerde, mimarlık sanatı eziyor. Mimarlığın, müzede sergilenecek sanatla baş edemeyeceğini çok açık dile getiriyor.

Mimarinin sanatla olan yüzyıllar boyu rekabetinde mimari galip çıkıyor. Metropollar arası küresel rekabette, müzenin mimarisi çok önemli oluyor. Zamanın zamanı değil, mekanın zamanı. 21. yy'nın başında mühendislikti, Le Corbusier 21. yy. da lokomotifini yükseltmişti. Şimdi ise mimari yükselmekte.

Çağdaş müzeciliğin en önemli örnekleri, şeriatla yönetilen, emirliklerde görülüyor. Zaha Hadid'in Abu Dabi'de tasarladığı deniz kabuğu, Bilbao'da şahin kanatları, uçan daire biçiminde Louvre müzesi gibi müzeler. Modernliğin merkezi Fransa'nın simgesi Louvre müzesi, Abu Dabi'ye satılıyor. Savaş uçakları gibi, müzelerde satılıyor. Günümüzde en çağdaş sanat eserleri Katar Emir'liklerinde. Bu Emirlik'lerin arkasında olup bitenlerin arkasında İngiliz'ler var. Dubai'nin arkasında hep İngilizler var.

Rant için veriliyor.

En büyük çağdaş sanat müzesi Katar'da. Damien Hirst'ün büyük koleksiyonuna sahip.

Dubai sanat fuarına açın bakın İngilizler tarafından yapılıyor, yıllardır böyle. Neden acaba?

Çağdaşlık ve muhafazakarlık tamamen karşıt kavramlar. Her ikisi de modernliğe karşı olması birbirine bağdaştırıyor. Bunların ilişkilendirilmesi çok çok uzun bir konu. Bizde ki Contemporary'i yapan aynı ekip, All Arts fuarını yaptı. Yani Geleneksel Sanat fuarı. Bu konuyu, bir sunuş çerçevesinde bırakacağım burada.

Benden önce konuşan Emre Arolat beni rahatlattı. Çünkü haberlerde, basında yer aldığı gibi İstanbul Resim heykel müzesinin Antrepo 'da konteynırlarda gösterileştirmek üzere , caddeye bakan cephe Media Mesh duvarıyla kaplanacaktır gibi bilgiler alıyorduk. Antrepo Sedat Hakkı Eldem tarafından başlı başına bir müze olarak tasarlandı. İstanbul Resim Heykel Müzesi koleksiyonu yüzyıllık tarihimizin en önemli arşivi, sadece sanat tarihi değil tarihimiz olarak bakmak lazım. 20.yy'a ait henüz yazılmamış olan tarihin yegane kaynağı. Akademinin kendi geçmişini sergiliyor, kendi kurumsallaşmasını. Sabri Berkel , Nurullah Berk gibi...Akademinin sahip olduğu bu hazineyi kamuya açmada son derece kararlılık görülüyor. Biz bunu akademinin bu tarihe zarar vermeden başaracağına eminiz. İstanbul Resim Heykel Müzesi'nin Serginin sergisi adındaki ilk sergi de öğreticiydi, düşündürücüydü.

Mürüvvet Türkyılmaz:

Sanatçı olarak resim heykel müzesinin sürecini eleştirmek ve konuşmak istiyorum. Eleştiri, aslında mümkün mü onu da bilemiyorum. Fakat tabi ki bu aşamaya gelene kadar, Türkiye’de yaşanan gezi olaylarını da es geçmek olmaz. Dünyada, insan haklarını ve demokrasiyi ihlal eden vahşi bir yarışa , yönetim biçimlerine, ideolojilere bir isyan var. Türkiye’de de bir gezi patladı. Bu tabi her şeyi etkiledi, tetikledi. Sanatçılarda ortak olarak, konuşmadan, birbirlerinden habersiz gezi imgesini pazarlamaktan kaçındılar. Bununla birlikte, gezi zamanla sanatçılar üzerinde fiziksel ve ruhsal travma yarattı. Bu da zamanla kendini gösterecektir. Şimdi neden bunun üzerinden başlıyorum, Gezi olaylarından bundan bağımsız düşünemeyiz. Toplumsal düşüncümleri bana bu açıdan bakmak bana daha kapsayıcı geliyor. Kendi bölgemizde, kendi sınırlarımızda bazı sonuçları oluşturmak bana yetersiz geliyor.

Şimdi, İstanbul Devlet Resim Heykel Müzesi’nin ve ya son zamanda değişen isimleriyle bugünkü, tartışılan durumunu, taşındığı yolu bir sorun olarak görmüyorum, bu bir süreç. Ama parametrelere de, ikili karşıtıklara da indirmek istemiyorum açıkçası. Tek yönlü değil çok yönlü bakmak gerektiğini düşünüyorum. Farklı disiplinlerden eleştirilerin gelerek bunu dönüştürebileceğine inanıyorum. Ve bu sürecin de hala müze olarak kurumsallaşmadığını, kamusalallaşmadığını görüyorum. En önemli nedenlerinden biri de, sabahdan beri konuştuğumuz, muhataplarının burada olmaması. Bu panel bir başka başlıkta açılıp, Resim Heykel Müzesi değil, bir başka alt başlıkta, bu panelin temeli Resim heykel müzesi fakat bu arada idari yönetimden hiç kimsenin muhatap olarak burada olmaması. Dinleyici olarak bile olmaması büyük bir eksiklik. Keşke burada olsalardı da konuşabilseydik. Şimdi bu ne demek oluyor benim için, bir sanatçı olarak, kurumsal eleştiriye, demokratik görüşü ve şeffaflık talebini öteleyerek, bir iktidar dilinin varlığını özellikle yeniden hissettiriyorlar. Benim bulunduğum nokta ve ya bana atfedilen şey benim muhataplarım tarafından bu oluyor. Bir araya gelemiyoruz. Her tartışma zemini bir karalama zemini olarak adlandırıldıkça eleştirelilikte oluşmıyor, etik bir yaklaşım da oluşmıyor. Benim en büyük dertlerimden biri bu sanatçı olarak, muhatabımı bulamamak, karşılıklı yüz yüze eleştirilerini getirememek bunu bir oyalama olarak görmek. Bu beni bir boşluğa itiyor açıkçası, belirsiz bir bölgedeyim, bilinmeyen bir bölgeye sürüklüyor. Biraz sanatçı diliyle konuşmuş oluyorum ama böyle. Sanatçı olarak da bu bilinmeyen bölgede nereye gidildiğini bilmiyor, zeminimin kaydığını hissediyorum. Bölgemi belirleyemiyorum. Laf olsun diye yapı-bozumcu bir yere gitmek yerine , müzeyi analiz etmenin önemli olduğunu, tartışarak, yüzleşerek. Servetlerin, tarihi mirasların sergilendiği bir mizansen, tekelci mekanlar olmaktan ziyade, çok katmanlı, hiyerarşini , erkini sorgulayan, ücretli, ücretsiz ayrıcalığını yaratmayan bir kamusal mekan talebim var sanatçı olarak bu süreçte. Bu bir sanatçı kalemi. Ama tabi ki, toplumla birleşmesi, buluşması anlamında bunun önemli olduğunu düşünüyorum.

Şimdi, avangardın müzeye yıkıcı yaklaşımını da düşündüğümüzde, sosyal medyada bugün müzemi istiyorum başlıklı bir çalışmayla çıktığımızda, hayır müzemizi istemiyoruz diyen yıkıcı tavırlar olmadı değil, oldu. Fakat bu yıkıcı tavırların, yani avangardın da kendinin müzeyi istemediğini dile getirmesi yani özelleştirmesi ve bu eleştirileri yaparken ya da protestolarını geliştirirken, avangart eleştirinin de kendi tarihini gözden geçirmesi ve yenilemesi gerektiği ve zamanla da müzeli olma riskini göze alması gerektiğini

düşünüyorum. Yani artık bu avangardın müzeyi istememe yöntemlerini, müzeyi eleştirme yöntemlerini bir başka boyuta taşımaları gerekiyor. Evet bu süreç için de avangardın kendini tekrarladığını düşünüyorum aynı zamanda bu tavrı, avangart eleştiriyi çok önemsiyorum. Bu tavrın da kendini tekrarladığı sürece, açık devresinin kapalı kaldığını düşünüyorum. Aslında giderek birbirlerine benziyorlar ve çatıştıkça iktidar diliyle besleniyorlar. Benim gözlemlediğim bu. Benim istediğim tartışmaya zemin oluşturmaya ve ısrarla muhataplarımı yüzleşmeye çağırıyorum. Uzaktan konuşmanın hiçbir hükmü yoktur ve muhataplarla yüzleşmek bu çok önemli bir boşluğu doldurmaktadır.

Müze girmekten tabi ki korkmuyorum. Kurumsal eleştiri hakkımın evcilleştirilmemesi gerektiğini düşünüyorum. Hatta müzenin eleştireni tazelemesine kaynaklık etmesi gerektiğine inanıyorum. Bu müze dinamiklerinin de, özgüvenle kamusallaşabildiği anlamına geliyor. Müze, o mizansen görünürlüğünün kaygısının ötesinde, belki de tartışma ortamlarıyla, forumlarıyla yatay oluşumu sağlayabilir. Bunu da gördük. Bu yataylığın, o iktidarının dilini hissettik. Müze, hem maddi hem manevi miraslarla kültürel bir role dönüşmedikçe, dokunulmaz bir kutsal alanı üretmekten başka bir şeye yaramaz. Bu dil de ısrarcı olduğu sürece. Bu şu anda karşılaştığımız durumla ilgili.

Dönüp dolaşp yine duygusal bir şekilde geziye bağlayacağım. Gezi bize ne yaptı, orada da muhataplarımızla yüzleşemedik, yok sayamam ve gezi sonrası bir duruma inanıyorum, toplumsal ortak bir vicdanı gerekli kılan insani ölçekte politik bir kırılmadır.

Müzeyi de mimarisi, ekonomisi, toplumuyla geziden bağımsız düşünemeyiz. Belleği sıfırlayamayız.

Sanatta geçmiş ve gelecek arasında gerilime tanıklığımız önemli. Sanat hayat ilişkisinde sanatın kavramsallaştığı noktada, tanıklığımızı şeffaf olarak tartışabildiğimiz noktada müze kamusallaşabilir ve halkın olabilir.

**Konuşmaları çözümleyen ve MMKD ile paylaşan, MMKD üyesi Evrim Sekmen'e teşekkürlerimizle.*